

3.1 Podmínky základního vzdělávání

3.1.1 Školy a žáci v základním vzdělávání

Ve školním roce 2019/2020 vzniklo 20 nových základních škol, z toho 18 škol soukromého zřizovatele. Jako důvod vzniku udávají ředitelé nejčastěji uplatnění záměru zřizovatele poskytnout rodičům žáků konkurenční nabídku vzdělávání a školských služeb ke stávající nabídce veřejného sektoru. Dalším častým důvodem je zájem rodičů o alternativní vzdělávací přístup. Pokračuje trend snižování počtu speciálních škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona, podíl žáků, který se v nich vzdělává, však zůstává stejný – na úrovni 2,4 %. Meziročně se mírně snížil také podíl škol se speciálními třídami nebo třídami zřízenými podle § 16 odst. 9 školského zákona (z 12,2 % na 11,4 %). Podíl církevních škol je stabilní. Stabilní zůstává i podíl malých škol, tj. ZŠ do 150 žáků.

TABULKA 31 | Školy v základním vzdělávání

Sledovaný parametr ČR (statistika MŠMT)	Základní školy		
	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Počet škol celkem	4 155	4 172	4 192
z toho počet škol pro žáky se SVP	332	329	321
Podíl soukromých škol (v %)	4,7	5,2	5,7
Podíl církevních škol (v %)	1,1	1,1	1,1
Podíl malých škol (ZŠ do 150 žáků)	51,5	51	51
Počet tříd	46 023	46 774	48 117

Pokračuje trend snižování počtu žáků na prvním stupni, a tudíž mírně klesl i průměrný počet žáků na jednu třídu (19,4). Tento pokles v posledních třech letech je zapříčiněn především nižšími počty žáků přicházejících do prvního ročníku. Meziroční pokles přicházejících žáků do prvního ročníku se však zmírňuje – mezi školními léty 2017/2018 a 2018/2019 představoval tento pokles 3 831 žáka, mezi školními léty 2018/2019 a 2019/2020 již jen 1 456 žáků. S narůstajícím počtem žáků druhého stupně také roste i počet tříd. Průměrný počet žáků na jednu třídu druhého stupně tedy nevrůstá, ale zůstává stejný (20,4).

Podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v základních školách se v průběhu posledních tří let navýšil z 11,6 % na 14 % ve školním roce 2019/2020. Z těchto žáků představují naprostou většinu žáci se zdravotním postižením a/nebo se zdravotním znevýhodněním. Žáci se znevýhodněním souvisejícím s kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami představovali 1,7 %, žáci mimořádně nadaní jen 0,1 %. Tyto údaje však poukazují především na skutečnost, že identifikace a diagnostika žáků s nadáním i žáků znevýhodněných socioekonomickým statutem je stále problematická a nedostačující. V meziročním srovnání se příliš nemění podíl žáků s lehkým mentálním postižením (1,3 % ve školním roce 2019/2020 oproti 1,2 % v roce 2018/2019). Tito žáci se stále více vzdělávají v běžných třídách základních škol a snižuje se jejich podíl ve speciálních třídách (ze 76,2 % na 74,7 %).

Přibývá také žáků cizinců, celkem jich bylo v hodnoceném školním roce vykázáno 26 527. Ve více než třech čtvrtinách se opět jedná o žáky cizí státní příslušnosti s trvalým pobytem na území ČR. V regionálním členění představují opakovaně nejvyšší podíl žáci z evropských zemí, avšak mimo EU, žáci ze zemí EU představují druhou nejpočetnější skupinu.

TABULKA 32 | Žáci v základním vzdělávání

Sledovaný parametr ČR (statistika MŠMT)	Stav ve školním roce		
	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Počet žáků v ZV celkem	926 108	940 928	952 946
Počet žáků na 1. stupni ZŠ	575 699	573 442	563 346
Počet žáků na 2. stupni ZŠ	350 409	367 486	389 600
Podíl žáků se zdravotním postižením (v %)	10,3	10,8	11,6
Podíl cizinců v ZV (v %)	2,4	2,6	2,8

3.1.2 Prostorové, materiální a bezpečnostní podmínky v základním vzdělávání

Prostorové a materiální podmínky jsou ve většině škol na dobré úrovni a umožňují naplňování ŠVP. Pokud školy nemohly v plném rozsahu zajistit tyto podmínky pro vzdělávání, bylo to obdobně jako v minulém školním roce zejména z důvodu chybějícího či nedostatečného tělovýchovného vybavení (tělocvična, hřiště, sportoviště užívaná školou) nebo ve vybavení odborných učeben a laboratoří.